

בתי המשפט

009196/02 א		<u>בית משפט השלום ירושלים</u>	
		בפני כב' השופט נעם סולברג	
29/05/2005			

בעניין:

מאיר אזרד

ע"י ב"כ עו"ד יוסף ארנון

התובע

-נגד-

1. יוסף כהן

2. רשת שוקן בע"מ

3. רונית צח

ע"י ב"כ עו"ד מנחם ויצמן

4. עו"ד רבקה שקד

ע"י ב"כ עו"ד נחמה ברוק-שקי

סגנית בכירה לפרקליט מחוז ירושלים

הנתבעים

פסק דין

1. תביעה כספית לפיצויים בסך של 500,000 ₪ על-פי חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה - 1965 [להלן - החוק].

עניינה של התביעה, בכתבה שפורסמה במקומון הירושלמי **כל העיר** ביום 4.1.02, על האוירה במשרד לענייני דתות בעקבות מעלליו של סגן חשב המשרד לשעבר, אשר הורשע בהטרדה מינית של שתיים מעובדות המשרד, בתקיפה של עובדת שלישית, ובהתנכלות לרביעית.

על עיקרי תוכנה של הכתבה ניתן ללמוד מכותרותיה: "**כפייה דתית**"; "**בעקבות חשיפת 'כל העיר' בכיר במשרד הדתות הורשע בהטרדה מינית והחברים דווקא ניסו לעזור**"; "**סגן חשב משרד הדתות לשעבר, אלי חמני, הטריד, איים ותקף עובדות רבות. הוא קיבל גיבוי מצמרת המשרד, הן לא העזו לציץ. רק לפני שנתיים הוגשה נגדו תלונה ראשונה. אחריה פרץ שיטפון, אבל חמני הזדרז לסגור עיסקת-טיעון במחיר מציאה. 'כל העיר' מביא את עדויות הקורבנות ומגלה שבאמת לא כדאי להתלונן**".

2. התובע, איש ותיק ורב-פעלים בשירות הציבורי, כיהן, בין היתר, כסמנכ"ל וכמנכ"ל המשרד לענייני דתות. שלא בטובתו, נקלע התובע לכתבה הנ"ל, ואת תביעתו הוא משתית על שלושה קטעים הימנה:

קטע מספר 1

"למרות פניותיה החוזרות ונשנות של עו"ד שקד למנכ"ל דאז, מאיר אזרד, לא שולמו לאלקיס הוצאות רכב ושעות נוספות...
'במשרד הדתות עשו מהמתלוננות פושעות ושקרניות', מבהירה עו"ד שקד, 'וכשבאתי עם העובדות שלי להרצאה בנושא הטרדות מיניות, העובדות שלי חזרו בבכי. עד כדי כך הן הזדעזעו לראות את היחס העויין של העובדות האחרות כלפי הנפגעות... התעסקו בבושות שהן הביאו על משרד הדתות. איש לא התעסק במקור לבושה. כשגם המנכ"ל וגם החשב חברו לגיבוי המטריד, כולם הלכו אחרי הזרם".

קטע מספר 2

"תיק עב-כרס של תלונות הצטבר בנציבות. העקבות הובילו לפרוז ואזרד... אזרד הודח ממשרתו על רקע ניסיונו להפליל את אלקיס, שסירבה בתוקף לוותר על תפקידה גם כשנעקר ממנו התוכן".

קטע מספר 3

"קלטת לווהטת. אזרד".

כך נכתב מתחת לתמונתו של התובע ששובצה בכתבה.

3. הנתבע 1 שימש בשעתו בתפקיד עורך **כל העיר**; הנתבעת 2 היא המו"ל; הנתבעת 3 כתבה את הכתבה. להגנתם טוענים הנתבעים הללו, כי אין בכתבה משום לשון הרע, כי יש בה דיווח אמיתי על הנסיבות הקשות ועל היחס העויין כלפי המתלוננות, וכי מכל מקום עומדת להם הגנת **אמת הפירסום** והגנות נוספות **מהגנות תום-הלב**.
הנתבעת 4 מכהנת בתפקיד הממונה על קידום ושילוב נשים בנציבות שירות המדינה. דברים מפיה צוטטו בכתבה, אך גם היא טוענת **'אמת דיברתי'**, וכי אין מדובר בלשון הרע על התובע. לדבריה, התרכזה הכתבה בתיאור תהליך הגילוי של הפרשה, ותלונות וקשיים שחוו המתלוננות. בהיותה **'עובד ציבורי'**, מבקשת הנתבעת 4 חסינות על-פי סעיף 7 (א) לפקודת הנזיקין, לבד מן ההגנות שלפי החוק, שהיא טוענת להתקיימותן. ועוד זאת, לשיטתה, על-פי סעיף 4 לחוק הנזיקין האזרחיים (אחריות המדינה), תשי"ב - 1952, אין המדינה אחראית לעוולה בשל לשון הרע, ולפיכך אין לתובע עילת-תביעה כלפיה.

להלן אדון בקטעי הכתבה הנ"ל כסידרם.

קטע מספר 1

4. התובע טוען, כי היה בעת ההיא סמנכ"ל ולא מנכ"ל; וכי בניגוד למה שנאמר בכתבה, הוא לא חבר לגיבוי המטריד, ולא הלך אחרי הזרם.

הנתבעים טוענים, כי התובע שילב קטעים שונים לחלוטין מן הכתבה, משתי פסקאות מרוחקות, וכי כלל אין מדובר בו - כמי שגיבה את המטריד - אלא במנכ"ל ששימש אז, מר אבי בלושטיין.

הדין עם הנתבעים בטענתם זו. אלא שבכתבה לא נזכר שמו של המנכ"ל (מר בלושטיין), ולא שמו של מי שקדם לתובע בתפקיד המנכ"ל (הרב בן דהאן). גם לא פורסמה תמונתו של מנכ"ל אחר זולת התובע. למקרא הכתבה במלואה, בהחלט יכול להיווצר הרושם - כפי שטען ב"כ התובע - כי מדובר בתובע, שהוא אשר חבר לחשב בגיבוי המטריד, בהיותו מנכ"ל. אומנם מדובר בגיבוי לסגן החשב, האיש, ולא בגיבוי למעשיו, אך די בכך כדי להוות לשון הרע על התובע. עיקרה של הלשון הרע, בדברים שציטטה הכתבת (הנתבעת 3) מפי הנתבעת 4, על הגיבוי למטריד. דא עקא, שהוכח כי גם אם לא אל התובע פיונה הכתבת בכתבה בדברה על מתן גיבוי מאת המנכ"ל לסגן החשב, הרי שבפועל, נטל התובע חלק במתן גיבוי כאמור, כפי שיבואר להלן.

5. ביחד עם עשרות מעובדי המשרד, חתם התובע על מכתב שהופנה אל נציב שירות המדינה (נספח ז' לתצהיר הנתבעת 3), וזו לשונו:

הנדון: מר אלי חמני - סגן חשב משרד הדתות

1. אנו החתומים מטה מבקשים להביע את מחאתנו ודוחים בשאט נפש את הפרסום המגמתי באמצעות התקשורת שבו האשמות שאין בהן מן האמת על חברנו לעבודה מר אלי חמני.

2. לאורך כל תקופת עבודתו (37 שנים) הנ"ל העמיד בראש מעיינו את נהולו התקין של מערך הכספים במשרדנו.

3. אין לנו ספק שהשמצות אלו מקורן בגורמים אינטרסנטים שיש להם מגמה להרחיק את מר אלי חמני משמירה על כספי הקופה הציבורית.

4. מעולם לא ראינו את חברנו תחת השפעת "סמים" ו"שכרות" ולא נוהג בבוטות כלפי עובדים ועובדות במשרדנו".

העתקי המכתב נשלחו אל שר האוצר, שר הדתות, החשב הכללי, המנכ"ל וחשב משרד הדתות.

6. לטענת התובע, נועד המכתב למחות על דברים מסמרי-שיער שהתפרסמו בתקשורת, ואשר הכפישו את שמו של סגן החשב ברבים. דובר בתקשורת על סמים, הוללות, שיכרות, התנהגות בוטה כלפי עובדים, וכיוצא בדברים הללו שהניעו עשרות מעובדי המשרד להביע

את מחאתם (עמודים 9 - 12). לדברי התובע, ביקש למנוע את הכפשת שמו של המשרד, וכן למנוע רצח-אופי בטרם בירור העובדות. התובע נועץ ביועץ המשפטי של המשרד, שחתם גם הוא על המכתב. לדברי ב"כ התובע בסיכומיו, "במכתב האמור לא הייתה התייחסות לנושא ההטרדה המינית שתחילתה התבררה אז בערכאות משפטיות" (עמוד 131).

7. דברי התובע לא שכנעוני.

היועץ המשפטי של המשרד, לא חתם על המכתב כדרך שחתמו שאר עשרות העובדים, אלא בשוליים, בנוסח הבא: "אני מוחה על רצח אופי בתקשורת בטרם בירור העובדות". לא דומה חתימתו של התובע, כאחד מעשרות החותמים האחרים על נוסח המכתב כנ"ל, לחתימתו של היועץ המשפטי, בשוליו, ובנוסח מסוייג ומצומצם, ותוך שהבהיר לתובע כי לא חתם על נוסח המכתב שעליו חתמו כל השאר.

דברי התובע "אני גם חתמתי אחרון" (עמוד 11), אינם נכונים וגם אינם מועילים לו. אינם נכונים, משום שעוד שבעה חתמו אחריו; אינם מועילים, כי התובע לא שימש אז כעובד זוט. אין להלום את ניסיונו בחקירתו הנגדית (שם), של איש במעמדו של התובע, סמנכ"ל המשרד, להסתתר מאחורי גבם של עשרות העובדים שחתמו. מצופה מן התובע ליטול אחריות, כמתחייב ממעמדו. מכל מקום, גם אילו חתם התובע אחרון בשורה ארוכה של חותמים, לא היה בכך אלא כדי לאשר את האמור בכתבה על כך "שגם המנכ"ל וגם החשב חברו לגיבוי המטריד, כולם הלכו אחרי הזרם" (בהנחה, כאמור, שבתודעת קוראי הכתבה, המנכ"ל הוא התובע).

התובע לא הציג אותן כתבות שדובר בהן, לטענתו, על סמים ושיכרות. כשנשאל בשאלון (2/3) מהו "הפירסום המגמתי באמצעות התקשורת", לא השיב כי מדובר היה בפירסום בנושא סמים ואלכוהול, אלא השיב: "לא זוכר".

8. כשלעצמי, אינני שולל את הטענה שהיו גם פירסומים על סמים ואלכוהול, חרף העובדה שהתובע לא הציגם, אך "זה היה ממש שולי", כדברי אחת המתלוננות (עמוד 62), כשעיקר העיקרים היה נושא ההטרדה המינית. היה על התובע לסתור זאת בהצגת אותן כתבות בכלל, ובהצבעה על עוצמת הפירסומים בנושא הסמים והשיכרות ביחס לפירסומים על ההטרדות המיניות במועד הרלבנטי, בפרט. משלא עשה כן, נזקף הדבר לחובתו.

9. המכתב האמור (נספח ז' לתצהיר הנתבעת 3), נושא תאריך 10.11.99. יום אחד לפני כן, ביום 9.11.99, פורסמה ידיעה בעיתון "הארץ" על כך שנציב שירות המדינה הורה לפתוח בהליכי השעייה נגד סגן החשב "לאחר שחקירת הממונה על המשמעת בנציבות שירות המדינה העלתה חשדות לכאורה על ביצוע הטרדות מיניות בידי חמני... תהליך ההשעייה מחייב קיום שימוע לעובד. תהליך זה יבוצע בימים הקרובים. לאחר השימוע יחליט הנציב אם לבצע את ההשעייה" (נספח ו' לתצהיר הנתבעת 3).

הנה כי כן, יום לפני משלוח המכתב אל נציב שירות המדינה דיווח בתקשורת על השעייה ועל שימוע, הכל בקשר להטרדות מיניות, ואף לא מילה על שיכרות וסמים. סמיכות הזמנים מדברת בעד עצמה. המכתב נועד להשפיע על הנציב. גם המתלוננות ס"כ ומ"ב העידו על כך שהבינו את המכתב כמתן גיבוי לסגן החשב (עמוד 63). אומנם לא מפיהן אנו חיים בהקשר זה, אך דעתן בהחלט מתיישבת עם הנסיבות. זולת אמירות מעורפלות (עמודים 13 - 14), לא שמענו מפי התובע מיהם "הגורמים האינטרסנטיים" הנזכרים במכתב, שהם המקור להשמצות על סגן החשב. הדעת נותנת, כי הכוונה למתלוננות על ההטרדות המיניות, או לפחות לחלקן.

10. במכתב האמור, אשר נשלח אל נציב שירות המדינה בעת ששקל את השעייתו של סגן החשב, יש - פשוטו כמשמעו - משום מתן גיבוי לסגן החשב. העתקי המכתב נשלחו אל בכירים בשירות הציבורי. אילו נועד המכתב למחות על פירסומים בתקשורת ולשם הגנה על שמו הטוב של המשרד, היה נשלח אל התקשורת. על-פי נוסחו, על-פי מועדו ועל-פי נמעניו, לא נועד המכתב להגן על שמו הטוב של המשרד. תכליתו ברורה, והיא, לגבות את סגן החשב.

דומני, איפוא, כי בעיקרה, נכונה הייתה הקביעה בכתבה "שגם המנכ"ל וגם החשב חברו לגיבוי המטריד. כולם הלכו אחרי הזרם" (בהנחה, כאמור, שקוראי הכתבה זיהו את התובע, כמנכ"ל שדובר בו). דומני, כי די במכתב זה כדי לבסס את הגנת 'אמת הפירסום'. אך יש עוד ראיות רבות לדבר.

11. במכתב מיום 6.1.00 כתב התובע אל מנכ"ל המשרד מכתב כדלקמן (נספח ג לתצהיר הנתבעת 3):

"היום קיימה גבי שקד רבקה מהנש"מ כנס לעובדות המשרד, בעניין הטרדה מינית. בפתיחת הכנס ציינה הנ"ל כי הכנס הוזמן ע"י הנהלת המשרד. הואיל והחמ' נמנה על הנהלה, והואיל ולא ידוע לי שהייתה החלטת הנהלה מעין זו. אבקש לברר מי הזמין את הכנס? ולהודיע על כך לעובדים".

לטענת הנתבעים - ועל-פני הדברים הדין עימם - מהווה מכתב זה ראיה נוספת לאמיתות דברי הכתבה, או המשתמע ממנה, על גיבוי שנתן התובע לסגן החשב. לדברי אחת המתלוננות, פורסם המכתב "בתפוצת נאט"ו במשרד" (עמוד 64).

אלא שהתובע טוען, כי אין במכתבו הבעת התנגדות לכנס בעניין הטרדה מינית, אלא רק לאופן אירגונו של הכנס תוך 'עקיפתו', בהיותו בעל הסמכות לעניין זה: "אני חבר הנהלת המשרד וסמנכ"ל בכיר... הפיצו שהנהלת המשרד הזמינה את הכנס, שאלתי את המנכ"ל באיזה ישיבה הוא קיבל את ההחלטה הזו... לא רציתי שיהיו נושאים נוספים שידונו בהנהלה בלי שאני אהיה מודע להם. כתבתי מכתב כדי שיהיה לזה אסמכתא שאם יהיו עוד נושאים בהנהלה, אני אמחה שזה לא נוהל תקין... לא בגלל להביע נגד או בעד

ההרצאה, אלא שלא יילכו עובדים שיש להם עבודה... כנס הסברה היה צריך לעבור דרכי... אני צריך להיות שותף בהחלטה זו" (עמודים 17 - 18).

12. בעדותו, אומנם לא יצא התובע מגידרו, בלשון המעטה, כדי להצדיק את עצם קיומו של הכנס, וגם במכתב הנ"ל לא עשה כן. התייחסותו פושרת, אף נוטה להיות צוננת. הדבר אומר דרשני, בהתחשב עם פרשת ההטרדות המיניות במשרד. אדרבא, מתבקש היה שהתובע, מצידו, יזום כנס שכזה. יצויין שהרצאות דומות לאילו שניתנו בכנס, ניתנו ל - 20,000 עובדי מדינה. ברגיל, במשרדי הממשלה האחרים, ניתנו ההרצאות הללו על-פי תיאום עם סמנכ"ל למינהל ועם הממונה על מעמד האישה. גירסתו הנ"ל של התובע, על אודות תכלית המכתב, לוודא שלא יעקפו אותו, לא כל כך מתיישבת עם האמור בסיפא למכתב "ולהודיע על כך לעובדים". ספק אם סמנכ"ל יבקש לשתף את כלל עובדי המשרד, במה שעלול להיות נחזה כקטנוניות מצידו. מאידך, התנגדות עקרונית לאותו כנס, בהחלט מתיישבת עם האוירה העויינת במשרד כלפי העובדות שהתלוננו על הטרדה מינית, אוירה שעוד ידובר בה להלן, ואשר תוארה היטב גם על-ידי הנתבעת 4 (סעיפים 28 - 32 לתצהירה) ועל-ידי גב' רינה ברקת ממשרדה (סעיפים 12 ו-13 לתצהירה): "בהרצאה זו ראינו כיצד עובדות במשרד תוקפות את המתלוננות ואת עו"ד שקד, 'מאשימות' את המתלוננות על שהתלוננו, טוענות שהן 'הוציאו שם רע למשרד', 'שיגזימו', שלא היה מקום לתלונתן, היו שאמרו שאם לא רצו בהטרדה היו מפסיקות אותה וכיו"ב. עובדות אלה הפנו אצבע מאשימה כלפי המתלוננות, אך לא נגד אלי חמני, שבהמשך הורשע בבית המשפט".

על רקע זה, מסתברת בקשתו של התובע במכתבו האמור, "ולהודיע על כך לעובדים".

13. לפי עמדת ב"כ התובע, אולי מידה של קטנוניות יש בתוכנו של המכתב, אולי מתח מובנה בין בכירי המשרד, יתכן שהתנהלות זו אינה מקור לגאווה, אך היא כשלעצמה אינה ראייה על גיבוי מצידו של התובע לסגן החשב.

גבי דידי, בהתחשב גם באווירת ה'עליהום' כלפי המתלוננות במהלך הכנס (סעיף 29 לתצהיר הנתבעת 4 וסעיף 12 לתצהיר גב' ברקת), נוטה דעתי לכך שבמכתבו ביקש התובע למחות על עצם קיומו של הכנס, ולא על 'דחיקתו', או 'מידורו' מתהליך קבלת ההחלטה. אך גם לשיטתו של התובע, לפיה ראייה לאמיתות תוכן הכתבה, על גיבוי שנתן לסגן החשב אין כאן, הרי שבסיס אפשרי לגיבוש דעה אצל עובדי המשרד ואצל קוראי המכתב על כך שיש במכתב כדי לגבות את סגן החשב, ודאי שיש כאן.

14. במכתב מיום 11.7.00 אל נציב שירות המדינה (נספח יז לתצהיר הנתבעת 3), הלינה הנתבעת 4 על כך שחרף פרישתו לגימלאות של סגן החשב, הריהו פוקד כמעט מדי יום ביומו את המשרד, אצל ידידו החשב, וכי הדבר מעיק ביותר על המתלוננות ועל עובדות נוספות - שמונה במספר - אשר עתידות להעיד במשפטו. נציב שירות המדינה פנה אל

התובע, ותשובתו לא איחרה לבוא (נספח יח לתצהיר הנתבעת 3). התובע דחה את טענותיה של הנתבעת 4 על ביקוריו התכופים של סגן החשב במשרד, וביקש מאת הנציב לעשות "למניעת הנצחת השימוש האינטרסנטי והמגמתי באותה הטרדה ע"י עובדים הנתלים בה כאמתלא לכל מחדליהם... החוק נגד הטרדה מינית נועד להגן על המוטרדים ואינו מיועד לשמש "קרדום לחפור בה" ולהתיש את הנהלת המשרד ועובדיו..." (סעיפים ו' ו- ז').

15. ב"כ הנתבעים טוענים כי מכתבו זה של התובע, גם הוא ראיה למתן גיבוי מצידו לסגן החשב. את המילים "הטרדה", "קורבנות" ו"מתלוננות" שם התובע במרכאות, חרף העובדה שסגן החשב הורשע בדינו; בדיקת פנייתה של הנתבעת 4 נעשתה על-ידי התובע באופן שטחי, לא עם החשב אלא רק עם מי שהייתה עדת-הגנה במשפטו של סגן החשב; לא נעשתה כל בדיקה עם המתלוננות.

צודקים ב"כ הנתבעים. התובע נשאל האם זימן מישהי מן המתלוננות כדי לברר עימה את העניין נושא מכתבה הנ"ל של הנתבעת 4. תשובתו של התובע: "לא. זה לא תפקידי לברר זאת" (עמוד 23). התשובה הזאת אינה מניחה את הדעת, ולא בכדי נוצר הרושם של מתן גיבוי לסגן החשב. התובע גם העיד על עצמו, כי לא נהג ברגישות המתבקשת. לדבריו, העלתה בדיקתו כי סגן החשב "הגיע פעמיים בנוגע לתנאי הפרישה שלו, אבל לא שהוא עומד בפתח ומחכה להן ומטריד אותן" (עמוד 22). אין זאת תשובה ראויה להישמע ממי שבאמת ובתמים מבקש לעשות למניעת הטרדות מיניות, ולהגנת המוטרדות. גם שאר תשובותיו של התובע בהקשר זה (עמודים 22-24), העלו כי לא בכדי הפך את היוצרות, בכך ששם את המילים הנ"ל שבמכתבו, במרכאות. יש בהתנהלותו בהקשר זה, לכל הפחות, משום קלות דעת והמעטה מחשיבות הטיפול בנושא ההטרדות המיניות. בעניין אחר, שעוד ידובר בו להלן, היה התובע נמרץ הרבה יותר, עד כדי הקלטת-סתר של עובדת, כשסבר שצרכי המשמעת במשרד מחייבים זאת. אין להתפלא, איפוא, שחוסר-המעש מצידו של התובע ביחס לפנייתה של הנתבעת 4 לגבי ביקוריו התכופים של סגן החשב במשרד, באופן שהעיק על המתלוננות, התפרש כמתן גיבוי לסגן החשב.

16. על האווירה הכללית במשרד הדתות, אווירה עויינת כלפי המתלוננות על הטרדות מיניות, וכלפי אלו שהעידו נגד סגן החשב, ניתן ללמוד גם ממכתבו מיום 13.5.00 של מר אפרים ויינגוט, מנהל מחלקת הישיבות (נספח כא לתצהיר הנתבעת 3), וממכתבו מיום 20.9.00 של מר שלום אביטבול, מנהל מדור משאבים חומרים (נספח כב לתצהיר הנתבעת 3). תוכנם של המכתבים הללו, נוגע ללב. השניים סבלו מהתנכלויות על רקע עדויותיהם נגד סגן החשב. התובע, אשר שימש אז מנכ"ל, לא יכול לרחוץ בניקיון כפיו.

17. מעדויותיהן של שלוש עובדות המשרד אשר התלוננו נגד סגן החשב על הטרדות מיניות, ומעדויותיהן של הנתבעת 4 ושל גב' רינה ברקת ממשרדה, הצטיירה תמונה ברורה של

התנפלות. אכן, אין לייחס לתובע את חלק הארי של אותה התנפלות. ברם, בין במחדל ובין במעשה, במועד כזה ו/או במועד אחר, גם התובע גיבה את סגן החשב. לא אפרט את מסכת ההתנכלות, אלא במה שנוגע לתובע.

18. ס"כ העידה על האוירה העויינת במשרד כלפי המתלוננות נגד סגן החשב, בכלל, וכלפיה בפרט. שלושים שנה עבדה ס"כ במשרד, זכתה ליחס טוב ולשבחים על עבודתה. לאחר שהוטרדה מינית על-ידי סגן החשב שהיה ממונה עליה, ותלונה שהגישה, החלה ההתנפלות כלפיה. מעמדה נפגע, סמכויותיה צומצמו, עד שישבה במשרד בטלה מכל מלאכה. בצר לה פנתה אל התובע, אשר שימש אז מנכ"ל. זה, מצידו, הודיעה כי העביר את הטיפול אל הסמנכ"ל. הסמנכ"ל אישר את תלונתה של ס"כ, על כך שהיא מנוטרלת מעבודה. הסמנכ"ל לא יכל לסייע בידה, והעברת הטיפול אליו הייתה מהלך בירוקרטי חסר-תוחלת. לדבריה, "למרות שמר אזרד היה מנכ"ל המשרד, ולמרות שפניתי אליו מספר פעמים בבקשה שיורה לחשב המשרד לאפשר לי למלא את תפקידי ולהעביר אליי עבודה, ושימנע את הפגיעה בי, הוא לא עשה דבר" (סעיף 12 לתצהירה). במכתב מיום 2.7.00 אל התובע, כתבה ס"כ, בין היתר, "תמהתי מאוד לשמוע מפיך כי פנית לחשב המשרד מר יחיא פרוז, חברך, בבקשה לנזוף בח"מ. מר אזרד, הינך מודע, יודע ומעורב בכל סיפור ההתנכלות של החשב וסגנו כלפיי. אני רואה במהלך זה שלך שיתוף פעולה ונתינת יד לחשב המשרד ולהתנכלות כנגדי... אבקשך להפסיק מעורבות זו כולל מסע ההתנכלות שחברך, בגיבוך, מבצע כנגדי" (נספח ב' לתצהירה). רק לאחר פנייתה של ס"כ לבית הדין האזורי לעבודה, ולאחר שהתובע הוחלף במנכ"ל אחר, נמצא לס"כ תפקיד חלופי במשרד, אשר הלם את מעמדה ואת כישוריה. ללמדנו שאין זו גזירת גורל, וכי טיפול ענייני על-ידי מנכ"ל, יכול להביא לפתרון הבעייה. ס"כ הרשימה בכנותה. היא לא ביקשה להגזים ולא לייחס לתובע התנכלות שלא נטל בה חלק. אדרבא, ס"כ ציינה כי בתקופה שבה התלוננה על הטרדה מינית כלפיה, חיזק התובע את ידיה. אלא שהתובע לא פעל כמצופה וכנדרש להפסקת ההתנכלות. לדברי התובע עצמו, "ס"כ באה אליי חודשיים לאחר שנהייתי מנכ"ל על הבעיות שלה עם החשב. אמרתי לה שאני לא יכול לטפל בזה, כי היא קשורה לחשבות" (עמוד 29). אלא שעל זה בדיוק 'בוכה הנביא'. החשב היה המתנכל הראשי - לכאורה, לפי הנטען - בס"כ, אך יחסיו הטובים עם התובע, קילקלו את השורה, עד כדי כך שהתובע, כמנכ"ל, נמנע מלבצע את תפקידו; במקום להעניק הגנה לס"כ, נתן גיבוי לחשב.

19. גם מ"ב, הייתה קורבן להטרדה מינית מצידו של סגן החשב, וגם היא סבלה מיחס עויין בעקבות הגשת התלונה. במכתב הנ"ל (נספח ז' לתצהיר הנתבעת 3) אל נציב שירות המדינה, מכתב שעליו חתמו עשרות מעובדי המשרד, והתובע בכללם, ראתה מ"ב חלק מן הגיבוי שניתן לסגן החשב. מ"ב הועברה ממחלקה למחלקה ומתפקיד לתפקיד ככלי אין חפץ בו, חרף כישוריה המוכחים. לא הועילו כל פניותיה אל התובע, עד שהודיעה לו כי

תשב במשרדו ולא תעזוב אותו אלא אם ישבץ אותה בתפקיד ראוי. התובע גרס לה לתחושה קשה בכך שנהג 'לבקר' אותה כמעט מדי יום, לבדוק את מעשיה, את המחשב שלה, למרות שלא הייתה כפופה אליו ישירות. מ"ב חשה מאויימת ומוטרדת על רקע החקירה וההליך המשפטי בעניינו של סגן החשב, וברור היה לה כי גם היחס לו זכתה מאת התובע נבע מתלונתה על סגן החשב.

אכן, לא רק טרוניות היו בפיה של מ"ב, אלא גם מילות תודה. דרך חתחתים שמעורבים היו בה נציב שירות המדינה, התובע והנתבעת 4, הביאה את מ"ב בשלב מסויים לעבודה ברבנות הראשית. או אז, ובעצתה של הנתבעת 4, הודתה לתובע (עמוד 66). ללמדנו, שמ"ב אינה כופרת בטובה ולא מעלילה עלילות-שוא; ועוד זאת, שגם התייחסותה של הנתבעת 4 הייתה עניינית, וכי לא ששה אלי-קרב.

בדיעבד, לא הייתה למ"ב תעסוקה ברבנות הראשית, היא הוחזרה אל משרד הדתות, וההתנפלות נמשכה. מדובר בעובדת טובה ביותר. בתחילה הועסקה על-ידי חברת כוח-אדם, בהמשך עבדה על-פי חוזה, וסוף דבר מעיד על תחילתו, מ"ב עושה חייל בעבודתה כיום במשרד ראש הממשלה. לא היה מקום להטיח בה על דרך הסתם שאלות קשות על פיטוטים בעבודה, גלישה באינטרנט (עמוד 68), בלי בדל-ראיה לדברים מעין אלה. ב"כ התובע גם העיר הערות פוגעניות כלפי המתלוננות, וכלפי הנתבעות 3 ו-4 שלא לצורך. לדוגמא: "אם הוא לא היה מסומם ושיכור, הוא לא היה מטריד נשים כאלה". ב"כ הנתבעת 4 מחתה: "זו הערה מבזה", וכן גם ב"כ הנתבעים 1 - 3: "זו ירידה לרמה מאוד נמוכה" (עמוד 91). הצדק עימם. מ"ב כלל לא עשתה את תלונתה על הטרדה מינית 'קרדום לחפור בה' כדרך שהוטח בה בחקירתה (עמודים 68 ו-69). סגולותיה, הן שעמדו לה, ובחלוף השנים הוכיחה את עצמה כעובדת מוכשרת. מחמת כן התקדמה, ולא מחמת השתדלותו של התובע. בתקופת כהונתו של התובע כסמנכ"ל, לא באה מ"ב להתלונן. ואולם, בעת ששימש כסמנכ"ל, חשה מ"ב, בצדק, שהתובע לא מילא את חובתו להבטיח שתחוש מוגנת במקום העבודה. אדרבא, לדבריה, חבר אז התובע אל גורמים נוספים שגיבו את סגן החשב.

20. גב' פנינה אלקיס, שימשה בשעתו כממונה על פניות הציבור במשרד הדתות. היא החלה בטיפול בתלונתה של מ"ב על הטרדה מינית, ופעלה להעברת התלונה לנציבות שירות המדינה. בסמוך למועד זה, החלה מסכת של לחצים והתנכלויות כלפיה. בשלב הראשון, למיטב ידיעתה, לא היה התובע מעורב באופן פעיל בהתנכלויות כלפיה וכלפי המתלוננות. בהמשך, לדבריה, נטל גם התובע חלק פעיל באותן התנכלויות. בהקשר זה, ציינה גב' אלקיס את קובלתו של התובע על הכנס בנושא הטרדה מינית שהתקיים במשרד, ובעיקר, התנכלות אישית כלפיה. לטענתה, ביקש התובע למרר את חייה, ולהמאיס עליה את העבודה. גב' אלקיס הגישה תביעה לבית הדין לעבודה, ובהסכם פשרה הוסכם על החזרתה לעבודה. התובע לא מילא אחר אותו הסכם, גב' אלקיס קופחה בשכרה ובתנאי עבודתה. לדברי גב' אלקיס, ניסה התובע להפלילה בכך שדרש מעובדת אחרת לחתום על

הודאה בכתב, לפיה נהגה להחתים כרטיס נוכחות עבור גב' אלקיס. התובע הציג בפני אותה עובדת מצג שיקרי, לפיו, כביכול מצויים בידיו תצלומים שלה כשהיא מבצעת את החתמת כרטיס הנוכחות של גב' אלקיס.

מנגד, קובל ב"כ התובע מרות על גב' אלקיס, על התנהלותה, על הפרות חוזרות ונשנות של הסדר ושל המשמעת מצידה, ועל כך שהייתה גורם מסכסך. לדבריו, מדובר ב"אישה רמאית שגנבה כספים מהמדינה... לא הוטרדה אבל תופסת טרמפים" (עמוד 134). עוד כהנה וכהנה דברים נאמרו מפיה של גב' אלקיס ועל אודותיה (עמודים 48 - 58).

כשלעצמי, לא ראיתי להידרש לכל אלה. דומה כי פסק הדין שניתן בבית המשפט העליון בעניינה [עש"מ 2917/03 פנינה אלקיס נ' נציבות שירות המדינה, נספח ט' לתצהירה של גב' אלקיס], מדבר בעד עצמו, על הרשעתה בבית הדין למשמעת של עובדי המדינה, על עונשה, על ההתנכלויות כלפיה ועל הרקע לכל אלה, כפי שתואר שם על-ידי כב' השופט ד' ביניש.

גם מבלעדי עדותה של גב' אלקיס, ישנן די ראיות להוכחת 'אמת הפירסום', ככל שמדובר בגיבוי שניתן מאת התובע לסגן החשב.

21. הנתבעת 4 העידה גם היא על האוירה הקשה במשרד הדתות, ואשר נודעה לה במסגרת טיפולה בפניות של מתלוננות אליה. האוירה נוצרה בטרם החל התובע למלא את תפקידו כמנכ"ל, אך המשיכה בעת כהונתו כמנכ"ל. הנתבעת 4 העידה על כך, שבעבודתה לא היה תקדים ליחס עויין כלפי מתלוננות בגין הטרדה מינית, כפי שהיה במשרד הדתות. הנתבעת 4 ליוותה את המתלוננות בהמשך דרכן במשרד הדתות, והייתה הכתובת לפניויתהן החוזרות ונשנות בעקבות ההתנכלויות כלפיהן. התובע לא שיתף פעולה עם הנתבעת 4, ולא פעל לפתרון כל אותן בעיות שנוצרו מחמת ההתנכלויות כלפי המתלוננות. רק כשבא מנכ"ל חדש בנעליו של התובע, ואשר פעל באופן ענייני, פסקו התלונות. ב"כ התובע הטיח בנתבעת 4 דברים קשים (עמודים 110 - 115, 136 - 137 ועוד). לדידו, נטלה הנתבעת 4 לעצמה חירות יתרה להורות למתלוננות, עובדות משרד הדתות, שלא לציית להוראות המנכ"ל.

אינני מקבל טענה זו. אכן, הנתבעת 4 גילתה פעלתנות רבה בעניינין של העובדות הללו, אך עשתה כן כדרך שאמרו חז"ל "במקום שאין אנשים, השתדל להיות איש[ה]" (אבות ב, ה). זולת הנתבעת 4, לא היה מי שעמד על משמר זכויותיהן של העובדות הללו. לא היה במשרד הדתות גורם מוסמך בעל יכולת ובעל רצון, לדאוג לזכויותיהן של העובדות המוטרדות.

שלא כנטען על-ידי ב"כ התובע, לא ביקשה הנתבעת 4 להתנכל לתובע, ולא להעמידו לדין משמעת. הנתבעת 4 ביקשה לפתוח בחקירה, וזה היה לאחר שנאשה מאופן טיפולו של התובע בעובדות המוטרדות. דומני, כי הנתבעת 4 פעלה בסבירות, במידתיות, ובאופן ענייני.

22. התובע לא ביקש להעיד עדים כדי להזים את התיאור החוזר ונשנה מצד המתלוננות ומצידה של הנתבעת 4 על האוירה הקשה והעויינת במשרד. כיוצא בזה, התובע גם לא הזים את טענותיהן של הנתבעת 4, של גב' רינה ברקת, ושל מ"ב וס"כ, על טרוניות שהופנו כלפיהן כי הוציאו שם רע על המשרד, כי הגזימו. הדבר הזה נזקף לחובתו של התובע במישור הראייתי.

23. טרוניותיהן של העובדות המוטרדות על התובע, מתייחסות בעיקר - אך לא רק - לתקופת כהונתו כמנכ"ל. עיקרן איננו לגבי התקופה שבה שימש סמנכ"ל. בהקשר הזה, ראוי להתייחס בכובד ראש לטענת ב"כ התובע בסיכומיו על התקופה הקשה ההיא, "על המשרד העיב צל של הטרדות מיניות, הייתה החלטת ממשלה לפרק את המשרד ועבירות המשמעת חגגו במשרד" (עמוד 132). בנסיבות הללו התחייבה מידה של קשיחות והקפדה בניהול ענייני המשרד. יתכן - טוען בא-כוחו - כי התובע לא היה רגיש דיו, אך התנהלותו עם המתלוננות לא הגיעה כדי התנכלות.

עם מקצת דבריו אלו של ב"כ התובע, ניתן להסכים. מלאכת ניהול המשרד בכלל, ובעת ההיא בפרט, הייתה מלאכה קשה. באוירה ששררה במשרד, הכרח היה בהקפדה יתרה על סדרי העבודה ועל משמעת העובדים. ואולם, מכאן ועד מתן גיבוי למטריד, כדרך שנעשה, אם במעשה ואם במחדל, אם בכתב ואם בעל-פה, המרחק רב. אני דוחה את טענתו של התובע כי פעל כדרך שפעל, כשטובת המשרד לנגד עיניו וכמתחייב מרמת המשמעת. התובע פעל גם לגיבוי המטריד.

24. אין ספק בקיומו של 'עניין ציבורי' בנושא הכתבה, בחינת 'ככה ייעשה לאישה אשר התלוננה על הטרדה מינית מצידו של בכיר במשרד'. דרך חתחתים ומחיר אישי כבד היו מנת חלקן של המתלוננות. יש 'עניין ציבורי' ראשון במעלה בדבר הזה. בהיותו סמנכ"ל ומנכ"ל בתקופה הרלבנטית, לא יכול התובע לרחוץ בנקיון כפיו ולא להימלט מאחריות לאוירה העויינת שנוצרה במשרד נגד המתלוננות. אך לא רק מתוקף תפקידו היה לתובע חלק באותה אוירה, אלא גם בשל מעורבותו הישירה, בין בהיותו מנכ"ל ובין בהיותו סמנכ"ל. אדרבא, על יסוד מצב הדברים כמתואר, הן ממסמכים שבכתב, והן מעדויות שבעל-פה עולה, כי הלשון שנקטה בכתבה, "גם המנכ"ל וגם החשב חברו לגיבוי המטריד", הייתה לשון ממעיטה, אשר החווירה אל-מול פני המציאות.

עומדת לנתבעים, איפוא, הגנת 'אמת הפירסום' בקשר לקטע מספר 1.

25. משבאתי למסקנה זו, מתייטר הצורך לדון בטענות נוספות שטענו הנתבעים להגנתם - הגנות תום-לב, אשר חלקן, אומנם, מתקיימות. כמו כן, לא אדון בטענת ההגנה שטענה הנתבעת 4 על כך שאין המדינה אחראית לעוולה בשל לשון הרע, על-פי סעיף 4 לחוק הנזיקין האזרחיים (אחריות המדינה), תשי"ב - 1952

[לעניין זה נדרשתי במקום אחר: ת"א (י-ם) 7780/00 יוסף אהרונוסון נ' מנשה לב-רן ומשטרת ישראל (לא פורסם)]; ולא אדון בטענתה לחסינות על-פי סעיף 7 (א) לפקודת הנזיקין, בהיות הנתבעת 4 'עובד ציבורי' [לעניין זה נדרשתי במקום אחר: ת"א (י-ם) 7374/02 יוסף כהן נ' אהוד אולמרט (לא פורסם) בפסקאות 17 - 19].

קטע מספר 2

26. בציון דבר הדחתו של התובע מתפקיד המנכ"ל על רקע ניסיונו להפללתה של עובדת המשרד גבי אלקיס, יש משום לשון הרע על אודותיו. על-פי התיאור, מדובר במעשה פסול שעשה התובע. תחושת הפסול מתעצמת והולכת בשל תוצאות המעשה, קרי, הדחתו מתפקידו.

לטענת התובע, לא הודח ממשרתו על רקע ניסיונו להפליל את אלקיס; לטענתו, "הוחלפתי מתפקידי כמנכ"ל עקב חילופי השרים במשרד, שכן, לטענת המדינה, המשרה שהחזקתי בה הינה 'משרת אָמוֹן' המתבטלת מאליה עם פירוק הקואליציה" (סעיף 10 ב לתצהירו). לטענת ב"כ התובע מדובר במניפולציה ובעירוב מין בשאינו מינו, פרשת ההטרדות המיניות ופרשה אחרת של עבירות משמעת שהתובע פעל כדי למגרן ולמצות את הדין בעניינן.

27. ראייה לדבר, לסיבת סיום כהונתו של התובע כמנכ"ל, בפסק-הדין שניתן בתביעת התובע נגד המדינה בבית הדין האזורי לעבודה בירושלים (ע"ב 2147/01). התובע ביקש מבית הדין ליתן צו הצהרתי הקובע כי המדינה לא הייתה מוסמכת להפסיק את שירותו כמנכ"ל. בפסק הדין נקבע, בין שאר העובדות שלא היו שנויות במחלוקת, "כי העסקתו של התובע כמנכ"ל המשרד הופסקה על רקע חילופי שרים במשרד הדתות, עם מינויו של שר דתות חדש".

ראייה נוספת לטענת התובע, במכתב מיום 29.4.01, מאת עו"ד רון דול, היועץ המשפטי של נציבות שירות המדינה, אל בא-כוחו של התובע (נספח ב' לתצהירו). שם נאמר: "מר מאיר אזרד מונה לתפקיד מנכ"ל משרד הדתות בעקבות ההסכם הקואליציוני שנחתם ביום 5.7.99 בין ראש הממשלה דאז וסיעת ישראל אחת לבין סיעת ש"ס. על כן, ומאחר ונקודת המוצא למינוי (שאינו מינוי "מן המניין" בשום צורה שהיא) הייתה שיש לכבד הסכמים חתומים, אך נראה טבעי וידוע גם למר אזרד עצמו, כי עם פירוק הקואליציה וביטול ההסכם הנ"ל, מתבטל מינויו מאליו, עם כל הכרוך בכך".

28. אלא, שיש לקרוא מכתב זה בהקשרו ובמלואו. בהמשכו ציין היועץ המשפטי של נציבות שירות המדינה, כי "בנסיבות העניין, והיה ומינויו של מר אזרד לא היה מתבטל כאמור לעיל, נראה כי, כדבר ראשון היה על נציב שירות המדינה לשקול את השעייתו של מר אזרד לפי חוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963, היות ובימים אלה הוגש נגדו

כתב אישום לבית הדין למשמעת של נציבות שירות המדינה בגין התנהגות שאינה הולמת".

29. אכן, לא על מי-מנוחות סיים התובע את כהונתו. ביום שבו אושר מינויו של מנכ"ל חדש, "פרצו פועלים מן המשרד את מנעול לשכתו של התובע, והחלו לפנות את חפציו מן הלשכה" (ע"ב 2147/01 הנ"ל, בעמוד 2).

כתב האישום שבו מדובר, הוגש נגד התובע בבית הדין למשמעת של עובדי המדינה (בד"מ 78/01). התובע הואשם בכך שביקש מעובדת המשרד לחתום על הודאה כי נהגה להחתיים כרטיס נוכחות עבור עובדת אחרת, גב' אלקיס. התובע נקט כלפי אותה עובדת בלשון מאיימת, באופן חוזר ונשנה, הציג בפניה מצג כוזב לפיו תועדו מעשיה בתמונות, ואף הבטיח לה שאם 'תפלילי' את אלקיס, לא יאונה לה כל רע. התובע גם הקליט שיחה שקיים עם אותה עובדת, בלי ידיעתה. התובע טען שם להגנתו, כי עשה את אשר עשה כדי להטמיע סדר ומשמעת בקרב עובדי המשרד, ולמגר תופעות שליליות שפשו בו. התנהגותו של התובע נמצאה בלתי-ראויה ולא מכובדת, אך הוא זוכה בבית הדין למשמעת מכל האישומים שיוחסו לו (נספח ד' לתצהיר התובע). בין היתר, נקבע שם, כי "בית הדין מאמין לנאשם כי, חפץ להעביר לידי אגף החקירות ראיות של ממש, כן רצה לחסוך למדינה כספים ופעל על פי ייעוץ מקצועי שקיבל. וכל זאת לנוכח האווירה השוררת במשרד, אווירה של זלזול מה בכל הנוגע לשמירה והקפדה על המשמעת והסדר הטוב. בנסיבות העניין בית הדין קובע, שהתנהגותו של הנאשם אינה מגעת עד כדי גיבושה של עבירת משמעת בשירות המדינה" (עמוד 47).

30. ראוי להזכיר, כי גב' אלקיס הנזכרת, לא הייתה 'טלית שכולה תכלית', וכאמור בפיסקה 20 לעיל, היא הורשעה בבית הדין למשמעת של עובדי המדינה בעבירות משמעת, אם כי, בית המשפט העליון הקל בעונשה וציין דברים חשובים על אודות התנכלויות כלפיה ועל הרקע להגשת הקובלנה נגדה. פסק הדין בעש"מ 2917/03 פנינה אלקיס נ' נציבות שירות המדינה (נספח ט' לתצהירה של גב' אלקיס), מדבר בעד עצמו.

31. בתצהיר שהגיש התובע לבית הדין לעבודה (ע"ב 2147/01), תיאר את נסיבות סיום תפקידו: "באותו יום (16.4.01) כשהגעתי בבוקר למשרדי מצאתי לתדהמתי את עובדי הבנאים במשרד מחליפים מנעולים בדלת משרדי אחרי שפרצו ושברו את הקודמים, וכך מצאתי את עצמי בחוץ. כאשר הגעתי למשרד עסקו הפועלים באריזת חפציי האישיים מהחדר, ובתגובה לכעסי ומחאתי על פעולתם המבישה הבהירו כי קיבלו הוראה לנהוג כך. פעולה זו, שנעשתה בנוכחות שלוש מזכירותיי, עוזריי, עובדי הלשכה ואנשים נוספים, הייתה פעולה מבישה, מביישת, פוגעת וגרמה לי לנזקים ולעגמת נפש רבה. מדובר בהשפלה משמעותית ביותר למנכ"ל משרד ממשלתי אשר ידוע כי לאיש אין היתר להכנס למשרדו ללא רשותו ולפתע הוא מוצא עצמו בפני פועלים השוברים את מנעול

חדרו, מסלקים את חפציו החוצה, ומותירים אותו כמובן ללא מפתח לחדרו ועם ציודו האישי בפרוזדור... - פעולות המבטאות סילוק מנכ"ל ממשרדו ע"י פועלי הבנא"מ, שרק יום קודם לכן סרו כולם להוראותיו" (סעיף 14 לתצהיר).

32. לא בכדי, שינה התובע במהלך המשפט את גירסתו. בעוד בכתב התביעה טען, כי לא הודח ממשרתו, אלא הוחלף, הרי שבמשפט אישר בא-כוחו, "מסכים שהתובע הודח" (עמוד 5 לפרוטוקול).

ב"כ הנתבעים 1 - 3 מפנה לסמיכות הזמנים, בכדי לשכנע כי הדחתו של התובע, אכן נעשתה על רקע ניסיונו להפליל את גב' אלקיס. לטענת התובע, נודע לו לראשונה ביום 15.4.01 על הכוונה להחליפו (סעיף 13 לתצהיר התובע בבית הדין לעבודה). למחרת, ביום 16.4.01, בבוקרו של יום, מצא התובע את עצמו מסולק ממשרדו ומתפקידו בבושת פנים. למחרת, ביום 17.4.01, הוגש נגד התובע כתב אישום לבית הדין המשמעתי של עובדי המדינה.

בנסיבות הללו, טוען ב"כ הנתבעים 1 - 3, כי אכן הודח התובע על רקע ניסיונו להפליל את גב' אלקיס.

33. ב"כ הנתבעים 1 - 3, טוען עוד לכמה מובנים אפשריים למילים "על רקע" שבקטע מספר 2, וכי אין לפרשם כקשר סיבתי בין ניסיונו של התובע להפליל את גב' אלקיס לבין הדחתו ממשרתו.

נתתי דעתי על טענה זו, ואולם, למקרא הדברים בכתבה, בהקשרם, ובמלואם, אין ניתן להסיק אלא קיומו של קשר סיבתי בין הניסיון להפליל את גב' אלקיס, לבין ההדחה מן התפקיד. כך נכתב בכתבה: "תיק עב-כרס של תלונות הצטבר בנציבות. העקבות הובילו לפרוז ואזרד. נגד פרוז נפתחו חקירה משמעטית וחקירה משטרתית, אך הן לא הבשילו לכתב-אישום. מאוחר יותר הודח פרוז ממשרתו על רקע אי-סדרים. אזרד הודח ממישרתו על רקע ניסיונו להפליל את אלקיס, שסירבה בתוקף לוותר על תפקידה גם כשנעקר ממנו התוכן. אחת העובדות הקליטה את אזרד משדל אותה באיומים לחתום על הודאה כי החתימה כרטיס שעון עבור אלקיס, והוא הואשם בבית הדין המשמעתי של עובדי המדינה בהתנהגות שאינה הולמת עובד מדינה".

בקטע זה, מתוארת הדחתם של שניים, פרוז ואזרד, כל הדחה וסיבותיה. מדובר בתיאור של קשר סיבתי, וכאן נפל פגם בכתבה. לא ניתן בה כל ביטוי לחילופי השרים, להסכם קואליציוני חדש, לכך שמשרת מנכ"ל, הינה משרת אָמוֹן.

34. הנתבעת 3 הסכימה בחקירתה הנגדית, כי "אין חולק שזה גם על הרקע הזה, נכון" (עמוד 94). לשיטתה, הדחת התובע נבעה משני הטעמים גם יחד. גם הניסיון להפללתה של הגב' אלקיס, וגם חילופי השרים. לשיטתו של התובע, נבעה ההדחה רק בשל חילופי השרים. כך

או כך, ציון הסיבה הבלעדית בכתבה, כדרך שנעשה, איננו נכון, ולא עומדת לנתבעים 1 -
3 הגנת 'אמת הפירסום'.

35. ב"כ הנתבעים 1 - 3, טען לחילופין גם להגנות תום-הלב שלפי סעיפים 15 (2) ו- (4) לחוק. לדבריו, נהגה הנתבעת 3 בהכנת הכתבה בתום-לב. בהקשר זה טען עוד, בהסתמך על ההלכה הפסוקה, כי "על אף ששמו הטוב של האדם הוא הינכס' היקר לו מכל, מחייב חופש הביטוי, שהוא נשמת אפה של הדמוקרטיה, שלא לדקדק בציציותיו של הפירסום הפוגע" [ע"א 3199/93 יוסף קראוס נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח', פ"ד מט(2) 843, 848].

36. אכן, התרשמתי מתום-ליבה של הנתבעת 3. זו עשתה תחקיר מקיף, דבר שקיבל את ביטויו גם בהגיעה לראיון עם הנתבעת 4, כשבאמתחתה מסמכים לרוב ובתודעתה מידע מפורט. הכתבה לא נוסחה בלשון מתלהמת, אלא בלשון עניינית. אך גם אם נצא מנקודת הנחה של תום-לב, הרי שלא נתקיימו יסודות ההגנות הנ"ל. אין מדובר ב'הבעת דעה' על התובע, אלא בציון עובדה, והיא, הסיבה להדחתו. הסיבה איננה נכונה, ואין מדובר בדבר של מה בכך. רשאי התובע, בהיותו איש-ציבור, ובכלל, כי הציבור יידע אל-נכון, מהי הסיבה האמיתית לסיום תפקידו כמנכ"ל. לדבר זה עשוייה להיות השלכה, גם על שמו הטוב, וגם על מקורות פרנסתו לעתיד לבוא. כיוצא בזה, גם אם נצא מנקודת הנחה בדבר חובה חברתית לנתבעים לעשות את הפירסום, הרי שחובה זו אינה משתרעת על כל דבר ועניין שנכלל באותו פירסום. אדרבא, חובה הייתה לדייק ולציין כהלכה על מה ולמה הודח התובע מתפקידו כמנכ"ל. ההגנה אינה יכולה להשתרע באופן כוללני על כל תוכנה של הכתבה, גם אם כעקרון, קיים עניין ציבורי של ממש, בפירסום עיקרי תוכנה.

37. מצאתי, איפוא, את הנתבעים 1 - 3 אחראים לפירסום לשון הרע על התובע במה שנוגע לקטע מספר 2.

לעומת כן, לא ראיתי להטיל אחריות על הנתבעת 4. בתצהיר עדותה הראשית (סעיף 68), טענה הנתבעת 4 כי קטע מספר 2 לא צוטט מפיה. בחקירה הנגדית לא נשאלו על כך, לא הנתבעת 4 ולא הנתבעת 3. הנתבעת 3 פירטה בתצהיר עדותה הראשית (סעיפים 27 - 37) אסמכתאות מדברים שבכתב ושבעל-פה לביסוס הגנתה בקשר לקטע מספר 2. אין בכל אלה אסמכתא לדברים שאמרה לה הנתבעת 4. זאת, להבדיל מקטע מספר 1 שלגביו טענה הנתבעת 3, כי הינו "ציטוט נכון מדבריה של עו"ד רבקה שקד, שהינה גורם רשמי ומוסמך" (סעיף 11 לתצהירה).

אכן, הנתבעת 4 מסרה מידע לנתבעת 3 לצורך הכנת הכתבה, אך היא עשתה כן בסמכות וברשות, בתוקף תפקידה. לראיון עימה קדם תחקיר מקיף שעשתה הנתבעת 3, אשר ריאיינה אנשים נוספים ואספה מסמכים רבים. הנתבעת 4 לא חידשה חידושים רבים שלא היו ידועים לנתבעת 3. באין ראייה לסתור, וכשנוכחתי לדעת שתוכן הכתבה בא לה,

לנתבעת 3, מכמה וכמה גורמים זולת הנתבעת 4, נאמנים על ידי דבריה של הנתבעת 4 בהכחישה כי הדברים שבקטע מספר 2 צוטטו מפיה.

38. חרף הטלת אחריות על הנתבעים 1 - 3, הרי שאין מדובר בדברים אשר היו תלושים לחלוטין מן המציאות. כאמור, ניסיון להפללה היה, והדחה מתפקיד המנכ"ל, גם היא הייתה. חרף הזיכוי בבית הדין למשמעת, לא נחסכה מן התובע ביקורת, ובצדק. בנסיבות הללו, ובהתחשב בשאר הדברים האמורים בפיסקאות 26-34 לעיל, החלטתי להעמיד את שיעור הפיצויים בקשר לקטע מספר 2, על סך של 15,000 ₪.

קטע מספר 3

39. תמונתו של התובע התנוססה, כשמתחתיה הכיתוב **"קלטת לווהטת. אזרד"**. התובע טוען, כי ניתן היה להבין שכביכול נטל חלק בפרשת ההטרדות המיניות ובמעשים המגונים שביצע סגן החשב במתלוננות; ולא היא.

ב"כ הנתבעים 1 - 3 טוען, כי התמונה והכיתוב מתייחסים לפרשת הקלטת שבה היה מעורב התובע, ואשר עמדה במוקד משפטו בבית הדין למשמעת של עובדי המדינה. אכן, בכתבה נכתב, בין היתר, כי "אחת העובדות הקליטה את אזרד משדל אותה באיומים לחתום על הודאה כי החתימה כרטיס שעון עבור אלקיס, והוא הואשם בבית הדין המשמעותי של עובדי המדינה בהתנהגות שאינה הולמת עובדי מדינה... אזרד מכחיש כמובן כל רמז להתנכלות כלפי עובדות, אך נחישותו להיפטר מאלקיס מעוררת השתאות. 'אני לא רוצה לקלקל לך', כך מוקלט אזרד בטון מאיים, 'את יודעת מה זו עבירה, זה לא רק ללכת הביתה, זה שבעתיד לא תוכלי להיות עורכת-דין. זה פגם שיש בו קלון חמור'. בין האיומים שיבץ אזרד גם שקרים והפחדות: 'אין לך ברירה אחרת כי החומר קיים, זה לא מאה תמונות, זה אלפי תמונות, זה תיק שלם... יש לי צו מיוחד לעשות דבר כזה, ואני אומר לך עוד פעם, תצילי את עצמך, תצילי את עצמך'".

ב"כ הנתבעים 1 - 3 מבקש לדון את ה'קלטת הלוהטת' על-פי 'התוכן הפוזיטיבי האמיתי'.

40. אמת, וכטענת ב"כ הנתבעים 1 - 3, למקרא הכתבה כולה, עשוי לפוג הרושם הראשוני שעלול להיווצר אצל הקוראים במבט שיטחי, כביכול, עניינה של ה'קלטת הלוהטת' בהקשר מיני. מי מן הקוראים שטרם לקרוא את הכתבה מתחילה ועד סוף, הבין אל-נכון כי רק לסגן החשב מיוחסות האשמות פליליות בתחום המיני, וכי לתובע אין יד ורגל בהקשר המיני.

לתצהירה של הנתבעת 3, צורפו שלל פירסומים עיתונאיים, אשר בהם ננקטה לשון **'קלטת לווהטת'**, בלי זיקה כלשהי למין. ב"כ הנתבעים 1 - 3 חושש מפני פגיעה בחופש הביטוי, מפני פסיקה משפטית אשר תאסור את השימוש במינוח **'קלטת לווהטת'**.

41. דעתי שונה, ואני מבקר בהקשר זה את עמדת ב"כ התובע. לא בחלל ריק בא אותו ציון של 'קלטת לווהטת'. עיניו של הקורא נתפסות בכותרות-המשנה, הזועקות בהגדלה ובהבלטה, מרביתן מן התחום המיני: "בכיר במשרד הדתות הורשע בהטרדה מינית"; "הפרוייקט שלי זה להשכיב אותך"; "אכניס לך אותו במקום אחר"; "מחכך את האיבר בכתפה", וכיוצא באלה. אילמלא היה נושא הכתבה, נושא מיני, כי אז ניתן היה לקבל את עמדת ב"כ הנתבעים 1 - 3, אשר טוען להגנת 'אמת הפירסום'. אכן, סיפור הקלטת היה, ולא נברא יש מאין. עם זאת, הלכה פסוקה היא, כי לצורך פרשנות הפירסום, עלינו לבוא בנעליו של הקורא הסביר. אותו קורא דומני, נחשף בעיקרו של דבר, אם גם במבט שטחי, להקשר המיני, ולא ליתוכן הפוזיטיבי האמיתי. ממילא, בתודעתו, מתפרשת ה'קלטת הלוהטת', כקלטת שתוכנה מיני. נמצא, כי יש בפירסום כאמור, משום לשון הרע על התובע, ואשר אין בה אמת (דברים שאמרתי לעיל בפסקה 36 לגבי אי-תחולתן של הגנות תום-הלב בקשר לקטע מספר 2, יפים ביתר-שאת, גם לגבי קטע מספר 3).

42. בעניין זה הנחיתי את עצמי גם בפסקת בית המשפט העליון בע"א 5653/98 אמיליו פלוס נ' דינה חלוץ ואח' [פ"ד נה(5) 865]. כב' השופט מ' חשין נדרש באותו עניין ל"מעמדה ולייחודיותה של כותרת" (פסקאות 10 - 15). בין שאר דבריו ציין, כי "לעיתים ראוי לבחון כותרתה של רשימה בנפרד מן הרשימה שמתחתיה, משל הייתה רשימה לעצמה. השאלה אם כך ראוי שייעשה, שאלה תלויות-נסיבות היא, ובהן: דרך ניסוחה של הכותרת; היותה של הכותרת בולטת במיוחד ביחס לרשימה; היותה של הכותרת בוטה במיוחד; עובדה שהכותרת אינה משקפת את הנאמר ברשימה; ועוד" (שם, בעמוד 880). שיקולים ששקל שם כב' השופט חשין במה שנוגע לכותרת, יפים גם, בשינויים המחוייבים, לעניינינו שמדובר בו בתמונתו של התובע. התמונה בולטת, הכיתוב שמתחתיה בוטה (על רקע כותרות-המשנה), עד שנוצרת בתודעתו של הקורא זיקה בין המעשים המיניים הפסולים, לבין התובע.

43. באשר לשיעור נזקו של התובע בקשר לקטע מספר 3, הנני נוטה להסכים עם ב"כ הנתבעים 1 - 3, כי הנזק איננו 'כצעקתה'. מסתבר כי גם התובע, לא ראה בקטע מספר 3, כפירסום שנוקו רב. במכתב הדרישה שהיפנה בא-כוחו אל הנתבע 1 לפני הגשת התביעה (נספח ז' לתצהירו), ציין את חומרת פירסומם של קטעים מספר 1 ו-2. מקטע מספר 3, התעלם. אכן, עיקרה של הדיבה, בקטע מספר 1. משנמצא כי עומדת לנתבעים הגנת 'אמת הפירסום' בקשר לאותו קטע, ומשנמצא כי קיים 'עניין ציבורי' בפירסומו, ראוי לפסוק פיצויים בשיעור מתון, ביחס לקטעים האחרים. ועוד זאת ראוי להביא בחשבון, כי סיפור הקלטת, היה גם היה, וחזקה על מכריו של התובע, ששקדו לקרוא את הכתבה מתחילה ועד סוף, עד שיכלו להשתכנע, כי אין זיקה בין התובע לבין המעשים המיניים הפסולים. שקלתי שאר שיקולים לעניין הפיצויים, על-פי אמות-המידה שהותוו בבית המשפט העליון

[רע"א 4740/00 לימור אמר ואח' נ' אורנה יוסף ואח', פ"ד נה (5) 510], והחלטתי לפסוק פיצויים בסך של 15,000 ₪ בגין פירסום קטע מספר 3.

סוף דבר

44. התביעה נגד הנתבעים 1 - 3, מתקבלת בחלקה; התביעה נגד הנתבעת 4, נדחית. הנתבעים 1 - 3 ישלמו לתובע פיצויים בסך של 30,000 ₪. סכום התביעה - 500,000 ₪ - גבוה יתר על המידה, ואין הצדקה לכך שהנתבעים יישאו בתשלום מלוא האגרה ששילם התובע. הנתבעים 1 - 3 יישאו, איפוא, בהוצאות המשפט ובשכ"ט עו"ד התובע בסך כולל של 10,000 ₪; התובע ישלם לנתבעת 4 שכ"ט עו"ד בסך כולל של 5,000 ₪.

**ניתן היום, כ' באייר תשס"ה (29 במאי 2005), בהעדר הצדדים.
המזכירות תשלח העתק פסק הדין לב"כ הצדדים.**

נעם סולברג, שופט

עינת